

1 AUGUSTUS 1921.

AFLEVERING 4.

NADRUK VERBODEN.

Opgericht door E. HEIMANS, J. JASPERS Jr. en JAC. P. THIJSSE.

REDACTIE:

J. HEIMANS, AMSTERDAM.

JAC. P. THIJSSE, BLOEMENDAAL.

ADRES DER REDACTIE:

JAC. P. THIJSSE, BLOEMENDAAL.

UITGAVE VAN:

W. VERSLUYS TE AMSTERDAM.

ADMINISTRATIE:

2e OOSTERPARKSTRAAT 223, AMSTERDAM.

PRIJS PER JAAR f 6.50.

OVER DE FLORA VAN ZUID-LIMBURG EN ÉÉN HARER PIONIERS.

DE belangstelling in de Zuid-Limbursche planten is al oud.
„En geen wonder!
„Waar toch is, in heel 't land, 'n plantenrijkdom als in Zuid-Limburg?
„Waar konden, ook vreemde botanisten, 'n meer dankbaar tereen voor hunne onder-
„zoekingen vinden, dan juist hier? Ligt 't niet voor de hand, dat Lejeune, Courtois,
„Dumortier, die in 't begin der vorige eeuw op botanisch gebied in België zooveel
„presteerden, ook tot het naburige Zuid-Limburg hun onderzoekingen hebben
„uitgestrekt?
„Door hun voorbeeld getrokken, hebben zich ook Maastrichtsche plantenlief-
„hebbers in Zuid-Limburg met de botanie bezig gehouden. Wij weten dat Dumoulin,
„Franquinet en Bosquet jaren achtereen, onafgebroken de omstreken van Maastricht
„en deels ook Valkenburg en Gulpen onderzochten.”

Met deze woorden leidde A. DE WEYER zijn in 1911 verschenen re lijst van Wild-
groeïende planten in Zuid-Limburg in. En sinds is jaar op jaar zulk een lijst ver-

schenen, zoodat nu met de in 1920 verschenen 11de lijst de eerste ronde voltooid is. Wij kunnen niet nalaten in „De Levende Natuur” de aandacht op deze „lijsten” te vestigen. Wel zijn ze eenigszins verscholen in de jaarboeken van het Limburgsch Natuurhistorisch genootschap, maar ze verdienen ten volle de aandacht van alle floristen en systematici benevens van de vele liefhebbers, die jaar op jaar van de botanische schatten uit Z-Limburg profiteeren.

In de eerste plaats dan *een gelukwensch aan den schrijver*. Wat een massa grootere en kleine excursie's zijn noodig geweest, om een dergelijke kennis van vindplaatsen te verkrijgen. En al dankt de bescheiden schrijver steeds voor de hulp hem van vele kanten verstrekt, de ingewijden weten te goed, dat het *de Wever* en steeds *de Wever* was, die met nooit verflauwde liefde voor de Limburgsche flora niet rustte, voordat een vage aanduiding tot een juiste kennis der groeiplaats had geleid. Maar deze lijsten zijn niet alleen van geografisch-botanisch belang. Vergelijk ze maar eens met dergelijke lijsten van ouderen datum, toen, bij het ontbreken van voldoende algemeene flora's, elke plaats, waar floristen woonden, zijn eigen „flora” had. Vergelijk ze bijv. met *Abeleven's flora van Nijmegen*: hierin slechts nauwkeurige opgaven van namen en vindplaatsen: keurig op een rijtje en alleen hier en daar een critische opmerking, meest van geografisch-botanischen aard. Hoe geheel anders heeft de Wever zijn „lijsten” bewerkt, wat een massa baanbrekend systematisch werk is daarin ondergebracht. Om enkele voorbeelden te noemen: lees de met foto's toegelichte artikeltjes over *Ranunculus nemorosus* en *polyanthemos*. Of als ge het lastige geslacht *Rosa* bestudeert, neem lijst V mee naar Zuid-Limburg en 't zal u meevallen, met wat een massa goed gedetermineerde soorten en vormen ge thuis komt, daar de beschrijving der soorten en variëteiten daarin buitengewoon duidelijk is. Neem de *Rubus*-lijst (met meewerking van de groote *Rubus*-kenners *Focke* en *Sudre* opgesteld) en 't zal u opvallen, wat een groot aantal soorten vormen en bastaarden reeds door de Wever in Z. Limburg zijn waargenomen en bestudeerd. Of lees in lijst VII het artikel over *Viscum album*, waarin hij op uitnemende wijze historisch, biologisch en floristisch deze interessante woekerplant bespreekt. Of neem ten slotte de laatste lijst en ge zult bemerken, dat ge in Zuid-Limburg niet meer naar de beruchte *Hieracium caesium* behoeft te zoeken; maar daarentegen blijkt de nieuwe indigeen *H. Bauhini* zich meer en meer te verspreiden, terwijl ook de zeldzame *H. amplexicaule* nog lang niet verdwenen is. Zoo bevatten deze lijsten een onuitputtelijke hoeveelheid gegevens, niet alleen echter op het gebied der wilde planten: ook de tuin- en akkerplanten hebben een plaats gekregen, die ook hier en daar uitgedijd is tot een systematisch-kritische beschouwing. Zelfs de adventiefflora, waarvan de graanpakhuizen in Sittard en de handelsterreinen en stortplaatsen om Maastricht het voornaamste contingent leverden, is niet vergeten en menige interessante „nieuwe” plant kunt ge in de lijsten vinden.

Vergeeten wij ten slotte zijn tuin niet! Wie van de floristen, die Z.-Limburg bezocht, heeft daarin niet genoten van de inlandsche en exotische bloemenweelde,

OVER DE FLORA VAN ZUID-LIMBURG EN ÉÉN HARER PIONIERS. 83

die de Wever daarin bijeengebracht had. Hier worden de moeilijke soorten en haar verwanten gekweekt en menig vraagstuk is hier opgelost.

Wij spraken hierboven van „de eerste ronde”. Inderdaad, door de verschijning van die lijsten zijn heel wat kwestie's op het tapijt gebracht, waaraan ijverig gewerkt is en wordt. Heel wat kleine correctie's en aanvullingen zijn nu aan te brengen. Wij hopen dan ook van ganscher harte, dat het de Wever gegeven moge zijn, deze lijsten nog eens aan te vullen en te herzien en dan liefst in boekvorm uit te geven als een document voor het nageslacht van al wat er in Z. Limburg groeide en bloeide, voordat het geheel, zoowel boven- als ondergronds, in cultuur was gebracht.

J. TH. HENRARD.

P. JANSEN.

W. H. WACHTER.

A. W. KLOOS JR.

ONZE LANDSLAKKEN.

DE weekdieren of Mollusken zijn voor den natuurliefhebber uitermate geschikte en prettige beesten. Ter beoordeeling van deze stelling overwegen men het volgende. De groep is, voor zoover het de in Nederland rondkruipende dieren betreft, vrij klein, daarentegen zeer rijk aan typen. 't Herkennen der soorten brengt geen bijzondere moeilijkheden mee, en een microscoop is er niet bij noodig, wel een loupe ¹⁾. Verder is een verzameling zeer gemakkelijk aan te leggen; deze eischt weinig plaats en behoeft niet tegen insecten en dergelijke tanden des tijds verdedigd te worden: Doordat een weekdier, en vooral een landslak, sterk aan z'n terrein gebonden is, heeft het zin om de geographische verspreiding nauwkeurig nà te gaan. Als ergens een levende slak voorkomt, dan kan men er in 't algemeen zeker van zijn, dat hij daar niet verleden week is gearriveerd. De verspreiding is speciaal bij de Mollusken een aardig onderwerp, doordat uit vroegere tijdperken, toen de kaart van Europa er heel anders uitzag, vele schelpen bewaard zijn gebleven en men hierdoor dikwijls een inzicht kan krijgen in het wezen dezer verspreiding (kwestie van diluviale relictten, indringers enz.). Met die fossielen zijn er ook nog allerlei andere problemen, maar dat valt buiten mijn onderwerp.

Een bezwaar is, dat 't voor den leek nogal moeilijk is, om een inzicht te krijgen in den bouw en onderlinge verwantschap der Mollusken. In dit opzicht zijn de gelede dieren met al hun aanhangselen de ideale beesten; aan een gelededier zie je alles van buiten al.

1) De beste loupes zijn de inslagloupes van Zeiss, 6 × en 10 × vergrootend. Vooral de 6 × is een zeer plezierig en begeerenswaardig instrumentje, met groot gezichtsveld en keurig scherpe beelden. Prijs echter plm. f 20,—. Voor Mollusken is een eenlenzige loupe van een of twee rijksdaalders ook wel voldoende.